

Jutlus Nõos P, 29.12.19 kell 11.00, 1. pühapäev *post Nativitatis*

Lektsioonid: Gl 4:3–7; Lk 2:33–40

Pihikõne: Gl 6:9–10

Jutlus: Js 25:1, 4–5

Laulud: 21 (1–4); 9 (1–6, 7); 314 (1–5); 36 (1–2)

Issand, sina oled mu Jumal, ma tahan sind ülistada, su nime kiita, sest sa oled teinud imet, su otsused muistsest ajast on õiged ja kindlad. Sest sa oled kindluseks viletsale ja pelgupaigaks vaesele ta kitsikuses, ulualuseks raju eest, varjuks palavuse eest; on ju julmade viha otsekui raju, mis raputab müüri, otsekui lõõsk põuaajal. Sina vaigistad võõraste möllu, otsekui palavus pilve varjus vaikib julmade võidulaul.

Tänase, jõuluaja 1. pühapäeva teema meie kirikukalendri järgi on Püha Perekond. Õigupoolest kuulub see teema küll roomakatoliku (ja vist ka mõnede anglikaani kirikute) liturgilisse aastasse ning on nähtavasti valitud EELK liturgilisse aastasse osaduse tõttu anglikaani kirikuga. Nii või teisiti – kindlasti on selle teema puhul midagi õppida ka luterlikul kirikul.

Esmalt seostub see püha ju 12-päevalise jõuluaja (25. detsember kuni 5. jaanuar) teemadega, mida loeme evangeeliumidest. Eile, süütalastepäeval mõeldi ju Petlemma laste tapmisele kuningas Herodes poolt, millest kõneleb Mt 2:16–18, ning koos sellega ka Joosepi ja Maarja põgenemisele Egiptusesse, varjule sellesama kuningas Herodesse viha eest. Perekond aga, niisiis Maarja Joosep ja nende vastsündinud poeg Jeesus, pidi sel ohtlikul teekonnal veelgi enam kokku hoidma ja kindlasti ka Jumala kaitsvat kätt kogema.

Õigupoolest selle Jumala kaitsega Pühale Perekonnale võikski tuua esimese seose tänase jutlusealuse kirjakohta Js-st. Võime kujutleda lausa Maarjat ja Joosepit koos Jumalat tänamas ja palumas prohvet Jesaja sõnadega: „Issand, sina oled mu Jumal, ma tahan sind ülistada ... Sest sa oled kindluseks viletsale ... ulualuseks raju eest ... on ju julmade viha otsekui raju...“.

Küllap võivad kõik perekonnad, kes selles keerulises maailmas, ka tänapäeval, on sattunud kas sõjakeerisesse või pidanud kodunt põgenema, saada lohutust Jumala kaitsest, mida kirjeldatakse Mt 2. peatükis seoses Jeesuse perekonnaga. Samuti leiavad nad lohutust prohvetisõnast VT-s, või siis ka Jumala tegusid ülistavaist psalmidest, millega tänane prohvetitekst ju suuresti sarnaneb.

Teiseks on roomakatoliku kirikus tähistatava Püha Perekonna teemaga tahetud rõhutada Jeesuse perekonna eeskuju käesoleva ja möödunud sajandi ühiskondlikes muutumistes, mil perekonna traditsiooniline mõiste hakkas teisenema. Püha Perekonna näide võiks siis innustada kristlikke perekondi elama sama harmooniliselt nagu Piibel meile Maarjast, Joosepist ja Jeesuslapsel kõneleb – kasutama armuvahendeid, mida Kristuse kirik pakub, ja elama igapäevast palveelu.

Samuti mõeldakse roomakatoliku kiriku Püha Perekonna teema puhul laste ja vanemate suhte. On ju Lk 2:51 öeldud, et 12-aastane Jeesus läks pärast vahejuhtumit Jeruusalemmas oma vanematega Naatsaretti ja oli neile allaheitlik. Küllap kõlab siin kaasa ka Moosese 4. käsk: sa pead oma isa ja ema austama. Ja kirjeldatavas traditsioonis on oluline ka Jumala austamise õppimine oma vanematelt: viisid ju Maarja ja Joosep Jeesuslast regulaarselt Jeruusalemma ja kodulinna sünagoogi usukommetega tutvuma.

Kolmas seos, mida siinkohal seoses Püha Perekonna teemaga esile tuua võiks, on ehk veidi teoloogilisem kui eelnevad. Nimelt polnud Maarja, Joosep ja Jeesuslaps ju tavaline perekond. Kui perekond, millest enne seoses roomakatoliku perekonnakäsitlusega kõnelesin, on bioloogiliselt kindlalt määratletud – mehe ja naise seksuaalsuhtest on sündinud perre laps –, siis Püha Perekonna puhul see ju nii polnud.

Esiteks oli Jeesus ju evangeeliumide kohaselt sündinud neitsi Maarjast Pühast Vaimust, seega ilma mehe sekkumiseta. Dogmaatiliselt on Jeesus teatavasti Jumalinimene ehk siis 100-protsendiliselt Jumal ja 100-protsendiliselt ka inimene.

Joosep oli inimlikus mõttes Jeesusele täielikult võõrasisa ja ta polnud ka olnud seksuaalsuhtes oma naise Maarjaga. Nii et tema suhet oma imeliselt sündinud pojasse ja Jumala armu kogenud

abikaasasse võib ainult kujutleda. Tõenäoliselt taipas ta kogu loo juures oma toetavat ja samas teisejärgulist rolli ning käitus kindlasti oma rolli kohaselt vapralt ja ustavalt.

Maarja aga, nagu öeldud, oli Jeesuse sünni ajal neitsi ja jäi selleks ka pärast Jeesuse sündi. Seda väljendab roomakatoliku kiriku doktriin jäävast neitsilikkusest ja veendumus, et Maarjal polnud pärast Jeesust enam ühtegi last (Maarja ja Joosepi lapsed, kellest kõneleb Piibel, olevat siis kas ühe teise Maarja lapsed, kellest kõneleb Mt 27 ja 28, või Jeesuse lähisugulased).

Huvitav on siinkohal märkida ka seda, et „Luterlike usutunnistuskirjade“ järgi on Maarja jääv neitsilikkus täiesti aktsepteeritav seisukoht. Nt „Konkordiavormelis“ (*Solida declaratio*, art VIII, lõik 9) on kirjutatud: „Selle jumaliku ja inimliku loomuse isikulise ühenduse ja osaduse pärast Kristuses ... ei sünnitanud Maarja, kõrgekskiidetud neitsi, mitte tavalist inimest, vaid sellise inimese, kes on tõepoolest Kõigekõrgema Jumala Poeg, nagu kinnitab ingel, ja kes ilmutas oma jumalikkude ülevust juba emaihus, kuivõrd ta sündis neitsist, selle neitsilikkust rikkumata; mistõttu Maarja on tõeline Jumalaema, jäädes seejuures edasi neitsiks.“

Arvestades nüüd niimoodi, iga liikme kaudu defineeritud Püha Perekonna ainukordsust, võime seda perekonda näha sümbolina ka Kristuse kogudusest, milles kõik on õed ja vennad. Nagu ütleb apostel Paulus Gl 3:28: „Ei ole siin juuti ega kreeklasi, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist, sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses.“ Püha Vaim liidab inimesed kogudusse vaatamata nende päritolule, ühiskondlikule positsioonile ja soole. See võiks olla juba tõeliselt protestantlik vaade Püha Perekonna kontseptsioonile.

Ütleb ju „Augsburgi usutunnistuse apoloogia“ VII ja VIII artikkel „Kirikust“: „Ja usutunnistus nimetab kirikut katoolseks kirikuks, et me ei arvaks, nagu oleks kirik ainult teatud rahvaste väline riik, vaid pigem üle maailma hajutatud inimeste ühendus, kes on evangeeliumi osas üksmeelel ja kellel on üks ja seesama Kristus, Püha Vaim ja samad sakramendid, olgu neil siis ühesugused või erinevad kombetalitused.“

Mõnes mõttes langeb selline vaade Pühale Perekonnale kokku ka tänase jutlusetekstiga prohvet Jesaja raamatust. Nimelt kutsutakse Js 24–27 „Jesaja apokalüpsiks“, mis kirjeldab lõpuaegu – maa hävimist, rahvaste toitmist Siioni mäel, surma hävitamist ja kõigi hädade lõppemist, Juuda uuenemist ja Iisraeli taastamist.

Seega on meie kirjakohas kirjeldatavad sündmused prohveti jaoks alles tulevik. Ja ehkki Püha Perekonna käsitlemine ülemaailmse kristlaskonna sümbolina on juba Pühas Vaimus teostununa õigustatud, on kõigi inimlike „veresidemete“ kadumine veel ees. See kõik saab reaalsuseks Jumala igaveses kuningriigis, mille kohta Ilm 21:3j ütleb: „Ja ma kuulsin valju häält troonilt hüüdvat: „Vaata, Jumala telk on inimeste juures ning tema asub nende juurde elama ning nemad saavad tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks. Tema pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud.“

Kui me jääme usus Jeesusesse Kristusesse kindlaks, siis saame Jumalalt vastu võtta samasuguse pärandi nagu seda sai Jeesus Kristus ise. Sest juba altarist kuulsime (Gl 4:7): „Nõnda ei ole sa enam ori, vaid poeg, aga kui sa oled poeg, siis sa oled ka pärija Jumala kaudu.“ Ja Jeesus on ise (Jh 14:2) öelnud, et Jumala juures on palju eluasemeid, millest jätkub kõigile Tema jüngritele.

Austagem siis perekonda, kuid eelkõige jäägem perekonnaks!

Aamen.